

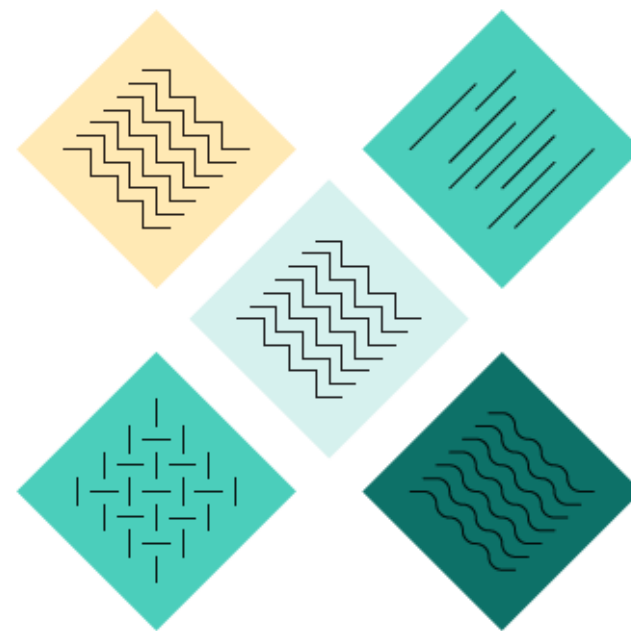

Arbeidstilsynet

Forebygge vold og trusler på skolen

Fagdag KS/Utdanningsforbundet, Bodø

Gunnar Misje og Hans Petter Nilsen

Lenke til E-læring:

- <https://ekurs.arbeidstilsynet.no/course/view.php?id=24>
- Bruk tilgang som gjest:

Noen kurs kan tillate gjestebesøk

Tilgang som gjest

Brev: invitasjon til veiledning

Oppstarts- møte

Vold og trusler i skolen

Gå til kurset

Et kurs om forebygging av vold og trusler i skolen.

Veilednings- seminar

Oppfølging med ledelse etter 6 måneder (Teams)

ARBEIDSLIVET
Postboks 4720 Torshov
7404 TRONDHØM
Orgnr 574762222

Invitasjon til e-læring og seminar

Howdan forebygge vold og trusler i skolen?

Vold og trusler er en betydelig risikofaktor i arbeidslivet. Arbeidstakere i skolesektoren er særlig utsatt. Arbeidstakere prioriterer derfor både å vite om, og lære til, med hvordan kommunene arbeider med å forebygge vold og trusler i undervisningssektoren. Denne kommunen får derfor en invitasjon til å delta på et veiledningsseminar med dette som tema.

Oppgaven består av både e-læring og et veiledningsseminar og er mottatt av:

- I så bredt spekter med regelverket for forebygging av vold og trusler
- å forebygge det systematiske, forebyggende arbeidet med vold og trusler i undervisningssektoren

Hvem bør delta?

Arbeidstakere som er utvalgt til kommunen (møter) og for seminarer er ledere, tillitsvalgte og verneombud. Hovedbudskapet er å forebygge vold og trusler i skolen gjennom å utarbeide planer og tiltak.

Gjennomføring

E-læring

I forkant av seminarer må alle deltakere gjennomføre e-læring. E-læringen består av to deler som er obligatoriske og som gir 2 poeng. Du får da du deltar på e-læringen.

- Voksne som er på Arbeidstakernes e-kurs

Veiledningsseminaret

Vi setter av ca. 3,5 timer til gjennomføring av dette seminaret. Der vil vi legge opp til:

- Erfaringsdeling
- Ansvar og oppgaver
- Felles læring
- Hvor fra Arbeidstakernes angående arbeidsmiljøprosjektet

Forberedelse til seminaret

Vi ønsker at kommunens ledere forbereder et kort innlegg (ca. 20 minutter) som holdes i forbindelse med seminaret. Innlegget bør omhandle følgende punkter:

- Hvordan kommunens ledere jobber med å forebygge vold og trusler i skolesektoren i dag.
- Hvordan kommunens ledere jobber med å forebygge vold og trusler i skolesektoren i dag.
- Hvordan skolen skal få støtte og hjelp i dette arbeidet.

Vi ber om at kommunen stiller utarbeidet til rådighet for gjennomføring av seminaret.

Vi ber om tilbakemelding på innlegget ditt for seminaret innen: Send tilbakemeldingen til: [e-post]

Deretter dere har oppmøte, kontakt skoleledere. Vennligst oppgi ditt referansenummer (skolen skal tilgjengeliggjøre).

Med vennlig hilsen

Arbeidstakernes

regionale

seminarleder

Oppgave 1:

Opplegg å ta med tilbake til skolen. Forslag 1: Om å melde fra

Steg 1: Se film (Morten)

Steg 2: Gruppeoppgave. Når melder vi fra om utfordrende situasjoner? Hvordan?

Steg 3: Informasjon fra leder, verneombud, tillitsvalgte. Viktigheten av å melde fra. Avvik og avvikssystem. Viktigheten av å følge opp. Rutine

Steg 4: Viktige buffere: Sosial støtte, opplæring, medvirkning. Hvordan rigger vi oss?

Hovedbudskap:
Skoleansatte skal ikke stå alene med belastningene. (Vold, trusler og emosjonelle krav er arbeidsmiljøutfordringer som vi jobber forebyggende med i fellesskap)

Læringsmål

- Dere kjenner arbeidsmiljøregelverket for forebygging av vold og trusler
- Dere vet hvordan dere skal kartlegge, risikovurdere og sette inn tiltak for å forebygge vold og trusler

Tilsyn og veiledning 2023–2025

Overordnede mål for Arbeidstilsynet

1. Virksomhetene arbeider systematisk med forebyggende helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid

-
- a) Arbeidsgivere forebygger arbeidsrelaterte ulykker*
 - b) Arbeidsgivere forebygger arbeidsrelaterte muskel-, skjelett og psykiske plager*

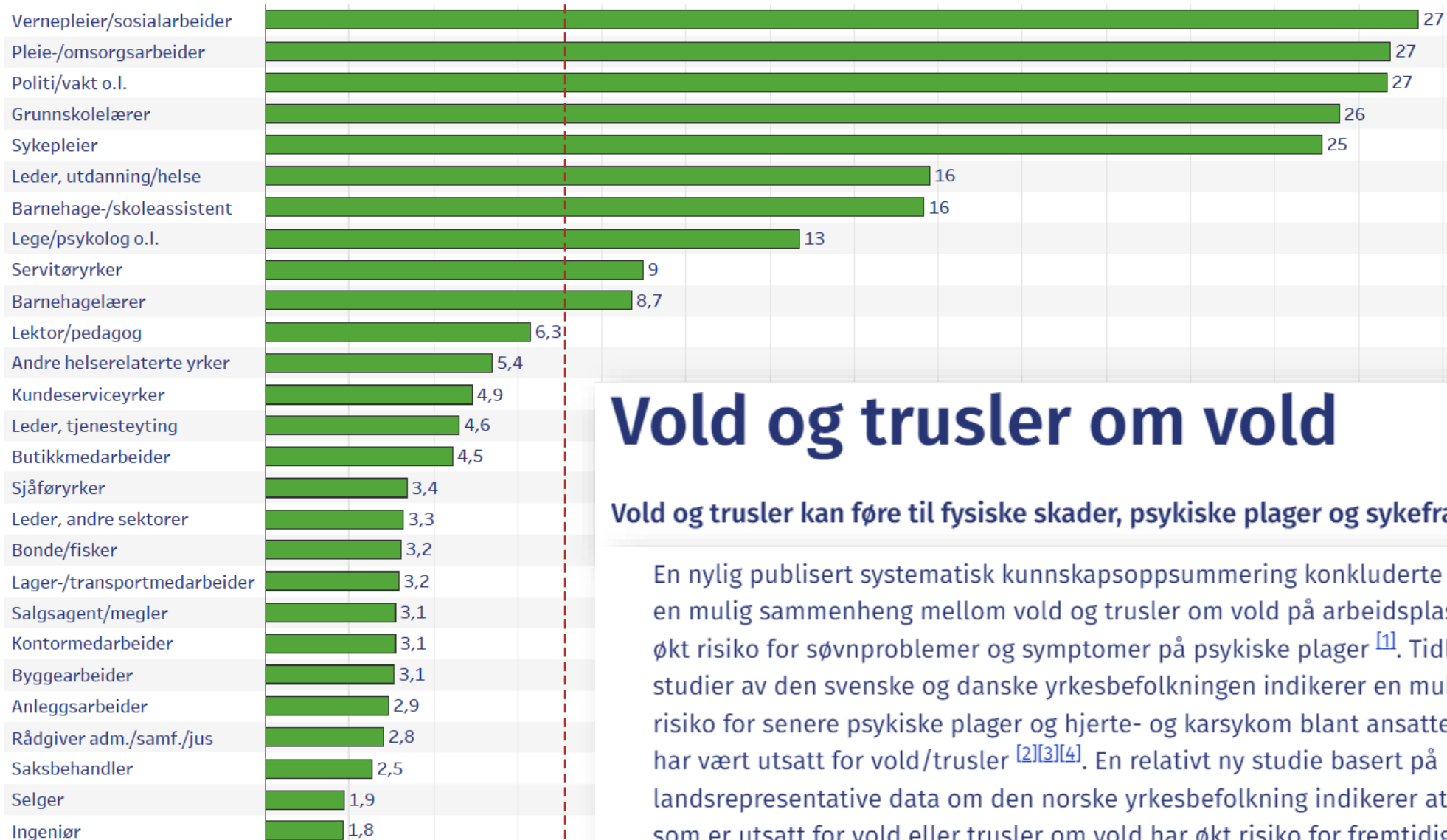
Næringsgrupper

	Antall personer skadet
Helse-/sosialtjenester	25572
Bygge-/anleggsvirksomhet	13626
Varehandel/reparasjon av motorvogner	8224
Transport/lagring	7534
Undervisning	7817
Industri	6825
Overnatting/servering	5222
Offentlig administrasjon/forsvar/trygd	4204
Private tjenester ellers	3409
Jord-/skogbruk/fiske	3169
Forretningsmessig tjenesteyting	2359
Utvinning av råolje/naturgass	1315
Faglig/vitenskapelig/teknisk tjenesteyting	1908
Kraft-/vannforsyning	914

50 % skyldes vold = 3500-4000 personer per år

Yrkesgrupper

Vold og trusler om vold

Vold og trusler kan føre til fysiske skader, psykiske plager og sykefravær.

En nylig publisert systematisk kunnskapsoppsummering konkluderte at det er en mulig sammenheng mellom vold og trusler om vold på arbeidsplassen og økt risiko for søvnproblemer og symptomer på psykiske plager ^[1]. Tidligere studier av den svenske og danske yrkesbefolkningen indikerer en mulig økt risiko for senere psykiske plager og hjerte- og karsykdom blant ansatte som har vært utsatt for vold/trusler ^{[2][3][4]}. En relativt ny studie basert på landsrepresentative data om den norske yrkesbefolkning indikerer at ansatte som er utsatt for vold eller trusler om vold har økt risiko for fremtidig legemeldt sykefravær på tvers av ulike yrker ^[5]. Tidligere har man funnet økt risiko for sykefravær blant ansatte som har vært utsatt for vold eller trusler om vold i helse- og omsorgsyrker ^[6].

Næringsgrupper	2007	2013	2020	
	Risiko (%)	Risiko (%)	Risiko (%)	N
Jord-/skogbruk/fiske	6,9	6,8	6,1	3169
Bygge-/anleggsvirksomhet	6,4	4,6	6,0	13626
Overnatting/servering	4,6	6,4	5,8	5222
Transport/lagring	3,2	2,4	5,6	7534
Helse-/sosialtjenester	3,3	3,5	4,5	25572
Undervisning	2,4	2,4	3,4	7817
Industri	4,3	4,2	3,3	6825
Kraft-/vannforsyning	*	5,9	2,7	914
Private tjenester ellers	1,9	2,6	2,7	3409
Offentlig administrasjon/forsvar/trygd	1,9	2,9	2,5	4204
Varehandel/reparasjon av motorvogner	2,3	2,2	2,4	8224
Ukjent eller ikke oppgitt	2,1	2,6	2,3	8696
Utvinning av råolje/naturgass	2,7	2,4	2,1	1315
Forretningsmessig tjenesteyting	1,4	4,0	1,9	2359
Faglig/vitenskapelig/teknisk tjenesteyting	*	1,6	1,1	1908
Totalt	3,0	3,1	3,3	101739

– Jeg synes ikke at lærerne eller
akseptere at noen sier eller gjør

Før dette intervjuet var det flere elever som ba elevr
de ikke alltid føler seg trygge på skolen.

Publisert: 3. april

Mange lærere blir utsatt for vold – Henriette ble angrepet med hammer

De blir slått, sparket, lugget og spyttet på. Lærere i
grunnskolen har over fire ganger så høy risiko for å bli utsatt
for vold sammenlignet med andre yrkesgrupper.

Elina Rydland Ørnhaug
Journalist

Mathias Nylenna
Journalist

Publisert 16. mars kl. 10:02
Oppdatert 17. mars kl. 19:36

Vold og trusler øker dram i skolen – så langt i år er o meldt om nesten 140 tilf

UTDANNINGSNYTT

Hovedverneombud Jenny Rømo er bekymret for arbeidsforholdene til de ansatte i skoler og barnehager i Bergen. Foto: Rune Sævig

Over 1500 voldshendelser i Bergensskolen hittil i år – vurderer skolestenging

– Det er kanskje på tide at vi stenger skoler der det er mye vold, sier Jenny Rømo,
hovedverneombud i Bergen.

KOMMENTAR

Jon
Jacobsen

Innholdsredaktør

«Det står en fyr ute i skoleg

«Dere skal dø»

«Elev tok plutselig kvelerta

«Jeg skal finne en øks, så k

«Elev sa at han skulle kast

Får kraftig kritikk fra Arbeidstilsynet - straffes med gebyr på 400.000 kroner

Lyngdal kommune innrømmer svikt i arbeidet knyttet til
forebygging av vold og trusler. Arbeidstilsynet mener det er
opptrådt grovt uaktsomt.

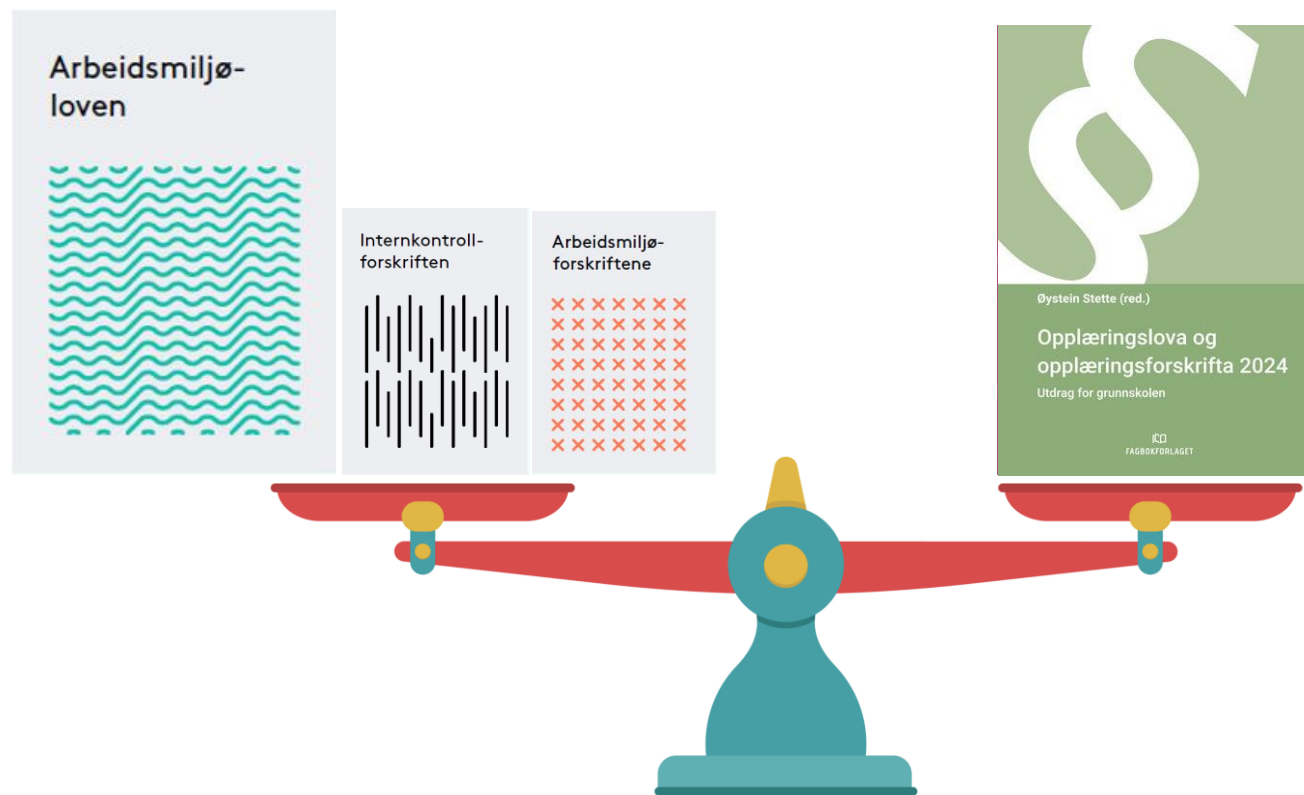
Eirik Rognaldsen
Journalist

Vi rapporterer fra Lyngdal

Publisert 22. feb. 2024 kl. 18:35
Oppdatert 22. feb. 2024 kl. 18:57

VOLD OG TRUSLER: Hvor godt du kjenner til den hverdagen som utspil
uke? Foto: Montasje: Fredriksstad Blad

Regelverket

Forholdet mellom arbeidsmiljøloven og opplæringsloven kapittel § 12-5

- Sidestilte spesiallover – kryssende lovverk
- Verner ulike interesser, utfyller hverandre

MEN skoleansatte som har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø er bedre rustet til å oppfylle opplæringslovens krav

OG ... et læringsmiljø som oppfyller opplæringslovens krav vil legge bedre til rette for et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for skoleansatte

Hva ser vi etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og avviks-
håndtering

Hva ser vi etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og
avviks-
håndtering

§ 4-3. *Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet*

(1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.

(2) Arbeidet skal søkes utformet slik at det gir mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten.

(3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering eller annen utilbørlig opptreden.

(4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf.

0 Endres ved lov [16 juni 2023 nr. 37](#) (i kraft 1 jan 2024 iflg. [res. 16 juni 2023 nr. 943](#)).

Hva ser vi etter?

Kartlegging og
risikovurdering

Opplæring og
øvelse

Informasjon,
avvik og
avviks-
håndtering

Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.

Kapitlet tilføyd ved [forskrift 17 nov 2016 nr. 1339](#) (i kraft 1 jan 2017).

- [§ 23A-1. Risikovurdering av fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-2. Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-3. Informasjon ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold](#)
- [§ 23A-4. Tiltak mot volds- eller trusselsituasjoner](#)
- [§ 23A-5. Arbeidsgivers oppfølging av arbeidstaker utsatt for vold og trussel om vold](#)

Begrepsbruk

Hvilke ord bruker vi om handlinger utført av barn?

Språk har betydning for hvordan vi tolker virkelighet

Språk har betydning for hva som prioriteres

Læringsmiljø (for elevene) og arbeidsmiljø (for ansatte)

Definisjon av vold og trusler

- **Trussel** er et verbalt angrep eller handling som tar sikte på å skade eller skremme en person.
- **Vold** er enhver handling som har til hensikt å føre til fysisk eller psykisk skade på en person.

«Til hensikt» er i denne definisjonen brukt for å skille handlingen fra rene uhell som også kan føre til skader

Arbeidsmiljøloven §3-1 c:

- Arbeidsgiver skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen

Kartlegging og risikovurdering er

Grunnlaget for det systematiske HMS-arbeidet

Forebygger skader, sykdom og ulykker

Skaper et bedre arbeidsmiljø

Pause

Forskrift om utførelse av arbeid:

§ 23A-1. Risikovurdering av fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold

Arbeidsgiver skal kartlegge forhold ved arbeidssituasjonen som kan medføre at arbeidstaker blir utsatt for vold og trussel om vold. Ved planlegging, utforming og utførelse av arbeidet skal arbeidsgiver sørge for en enkeltvis og samlet vurdering av forhold som kan innebære fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold.

Risikovurderingen skal særlig ta hensyn til:

- arbeidets organisering og tilrettelegging,
- hvor, når og i hvilke situasjoner arbeidstaker kan bli utsatt for vold og trussel om vold,
- alenearbeid,
- arbeidstidens plassering og organisering,
- bemanning,
- kompetanse,
- utforming av arbeidslokalene og tekniske løsninger,
- effekten av iverksatte og planlagte forebyggende tiltak.

Risikovurdering

Alle virksomheter har forhold som kan føre til skader eller helseplager hos arbeidstakerne. For å sikre at ingen blir skadet eller syke av jobben, skal alle disse forholdene kartlegges, forebygges og følges opp.

Arbeidstilsynet

[Kontakt oss](#) | [Podkast](#) | [Nyhetsbrev](#)

[Arbidsforhold](#)

[HMS](#)

[Tema](#)

[Regelverk](#)

[Godkjenninger](#)

[Arbeidstilsynet](#) > [Tema](#) > Vold og trusler på arbeidsplassen

Vold og trusler på arbeidsplassen

Mange arbeidstakere utsettes for vold og trusler i forbindelse med jobben sin. Dette er ikke et individuelt problem, men et arbeidsmiljøproblem som angår hele arbeidsplassen. Derfor må arbeidsgivere både forebygge vold og trusler og ha en plan for å følge opp arbeidstakere som blir utsatt.

Hva er vold og trusler?

Arbeidstilsynet

Medvirkning

- Arbeidsgiver har ansvaret
- Verneombudet skal tas med på råd
- Å ta med Verneombud, tillitsvalgt og ansatte medvirker til:
 - En bedre risikovurdering basert på faktiske oppgaver og utfordringer i deres arbeidsmiljø
 - Økt risikoforståelse
 - Økt eierskap til tiltak

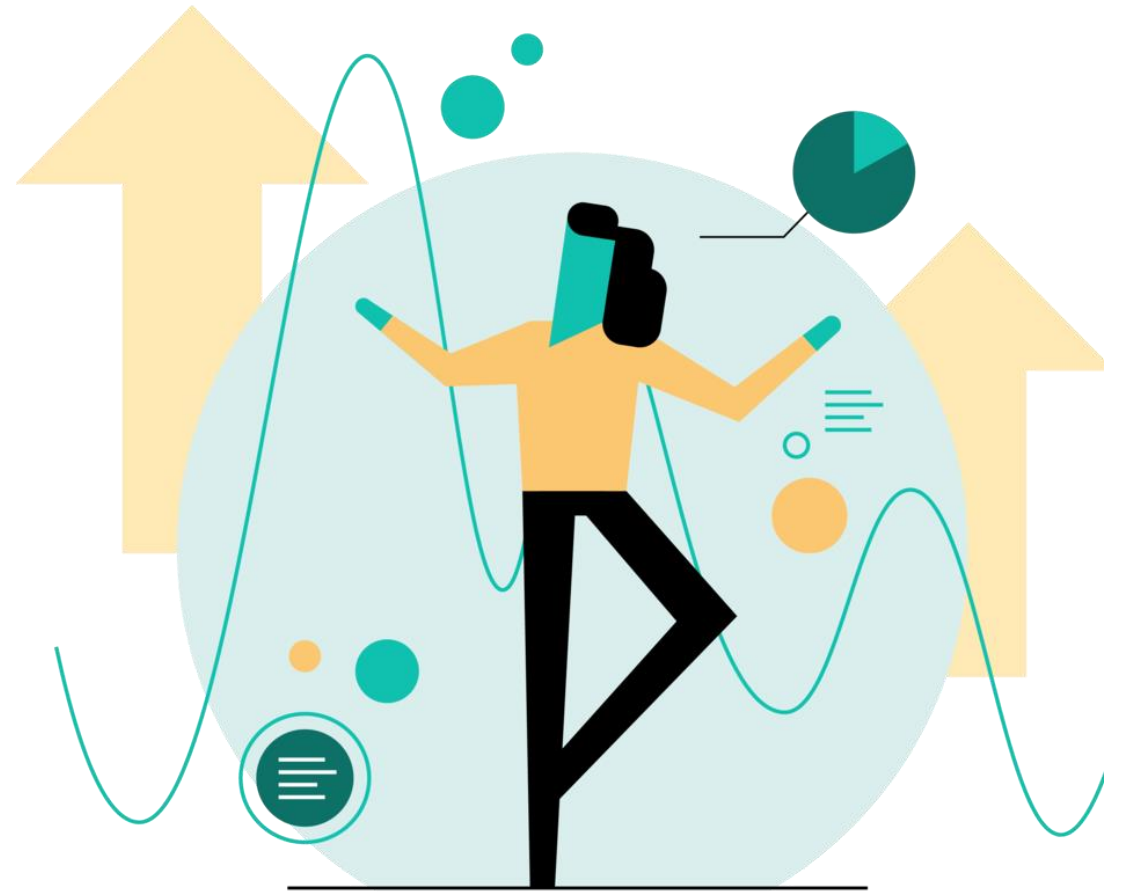
Oppgave 1:

Hvordan jobber vi forebyggende med vold og trusler i våre skoler?

- Gruppeoppgave:
- Hvor langt har vi kommet med kartlegging og risikovurdering av vold hos oss?
- Hvordan komme videre?
- Utfordringer/spørsmål?

23A-2 Opplæring og øvelse

- Opplæring skal gi arbeidstaker nødvendig kunnskap for å kunne forebygge og stå i vold og trusler om vold
- Opplæring og øvelse skal ta utgangspunkt i reelle hendelser
 - Ta utgangspunkt i kartleggingen og risikovurderingen

23A-3 Informasjon

- Krav om at ansatte skal få og dele informasjon om risiko og om hvilke tiltak som er satt inn
- Hvordan finne arenaer for å dele informasjon på en måte som ivaretar begge krav?

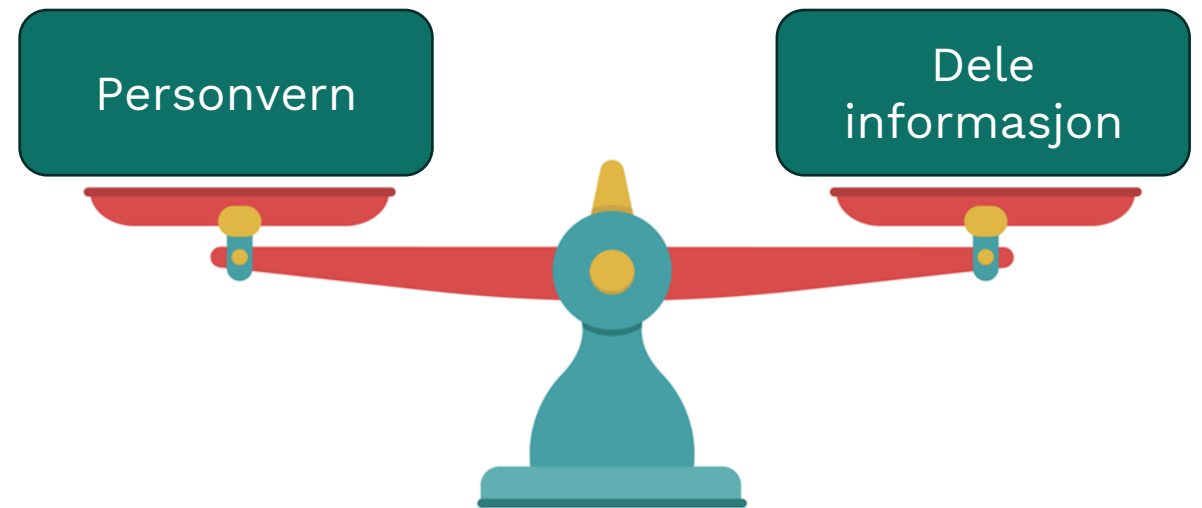

Foto: Jørgen Jelstad

[Vis mer](#)

Clemens Saers får erstatning fra Oslo kommune

11. oktober 2014
I kveld vedtok Oslo bystyre å gi lærer Clemens Saers erstatning for volden han ble utsatt for i 2014. Selv sier Saers at hans kamp ikke er over med dette.

Dersom Saers hadde fått kjennskap til dette på forhånd, ville han sannsynligvis møtt og behandlet denne forstyrrelsen i eget klasserom på en annen og mer hensiktsmessig måte. Blant annet ville han neppe prøvd å skyve fysisk på gjerningsmannen, og kanskje derved ha unngått kvelertaket. Selv om Saers hadde vært lærer i mange år og derfor hadde lang erfaring i å håndtere alle typer elever, finner lagmannsretten det klart at risikoen for at han selv eller hans elever kunne bli skadet av gjerningsmannen, ville vært redusert dersom Saers hadde vært kjent med hans aggresjonsproblemer.

Lagmannsretten mener, som tingretten, at lovpålagt taushetsplikt ikke var til hinder for at informasjon kunne gis til alle skolens lærere i dette tilfellet.

Oppgave 2. Hvordan kan dere sørge for at de ansatte får nødvendig informasjon, opplæring og øvelse for å forebygge og melde fra om vold- og trusselsituasjoner?

- Diskusjonsoppgave - Erfaringsutveksling

I følge §23A-3 skal arbeidsgiver sørge for at "..arbeidstakerne og deres representanter gis nødvendig **informasjon** om risikofaktorer knyttet til vold og trussel om vold, samt iverksatte tiltak og rutiner for å forebygge, håndtere og følge opp vold- og trusselsituasjoner. Arbeidstakerne skal gis informasjon om rutiner for varsling og rapportering av vold og trusler om vold."

Ta med tilbake til din egen HMS-gruppe til arbeidsoppgaven til slutt

Hva skal meldes hvor?

Melde ulykke til Arbeidstilsynet og politiet

Alvorlig skade meldes straks til Arbeidstilsynet og nærmeste politimyndighet

Arbeidsrelatert skade

Lege registrerer skade - går videre til Arbeidstilsynet

Avviksmeldinger

Brukes i det interne forbedringsarbeidet – krav i Internkontrollforskriften

Temasider på arbeidstilsynet.no

 Arbeidstilsynet

Kontakt oss

Hva leter du etter?

ArbeidsforholdHMSTemaRegelverkGodkjenninger

[Arbeidstilsynet](#) > [HMS](#) > Risikovurdering

Risikovurdering

Alle virksomheter har forhold som kan føre til skader eller helseplager hos arbeidstakerne. For å sikre at ingen blir skadet eller syke av jobben, skal alle disse forholdene kartlegges, forebygges og følges opp.

- [Hva er risikovurdering?](#)
- [Hvem skal delta i arbeidet med risikovurderingen?](#)
- [Hva skal risikovurderes?](#)
- [Risikovurderingsprosessen](#)

Hva er risikovurdering?

Risikovurdering omfatter

- en systematisk kartlegging og vurdering av alle forhold i arbeidet som kan føre til personskader, helseplager eller sykdom
- et systematisk arbeid med å identifisere og vurdere effekten av tiltak som kan redusere risikoen ved disse forholdene

> [Krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, Arbeidsmiljøloven § 3-1 \(2\) c](#)

> [Krav til innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, internkontrollforskriften § 5](#)

Tilpass risikovurderingen til formålet og virksomheten

Risikovurdering kan gjøres på ulike måter. Det finnes ikke én bestemt risikovurderingsmetode som passer til alle typer arbeid, risikoforhold eller virksomheter.

Metodevalget må bygge på

- formålet med risikovurderingen
- hva som skal risikovurderes
- hvor detaljert risikovurderingen skal være

I tillegg må dere tilpasse framgangsmåten, omfanget og innholdet i risikovurderingen til virksomheten deres.

Dere kan for eksempel starte med en overordnet risikovurdering, og deretter gjøre mer detaljerte og spesifikke risikovurderinger av bestemte arbeidsprosesser og -oppgaver, arbeidssteder, arbeidsmiljøområder osv. Hva dere risikovurderer og hvordan dere gjør det,

Veien videre – Hva nå?

- Hva gjenstår når det gjelder kartlegging og risikovurdering?
- Lag en handlingsplan med tiltak for å jobbe videre med forebygging av vold og trusler
 - Hvordan følger dere opp?
 - Hvordan sørger dere for medvirkning?
 - Hva trenger dere av bistand? Kommunen, KS, BHT?

Oppsummering

- Forekomst
- Lovverket
- Diskusjon knyttet til eget forebyggende arbeid
- Status kartlegging og risikovurdering og viktigheten av å ha dette på plass før tiltak.
- Arbeidstilsynets temasider
- Hvordan jobbe videre med temaet- noen forslag

Nyttige linker:

- [Arbeidstilsynet](#)
- [Registrere skader og sykdom \(arbeidstilsynet.no\)](#)
- [Melde arbeidsulykke \(arbeidstilsynet.no\)](#)
- [Avvik og avvikshandtering \(arbeidstilsynet.no\)](#)
- [Risikovurdering \(arbeidstilsynet.no\)](#)
- [Vold og trusler – Arbeidstilsynet](#)
- [Kapittel 23A Arbeid som kan medføre fare for å bli utsatt for vold og trussel om vold. \(arbeidstilsynet.no\)](#)

Takk for oppmerksomheten!

Følg oss på:

- Facebook og LinkedIn
- Hør vår podkast, Arbeidslyst
- Abonner på vårt nyhetsbrev

Få mer veiledning på:

- www.arbeidstilsynet.no
 - Der finner du også webinar
 - Påmelding til kurs og seminar
 - Digitale verktøy for ulike bransjer
- Eller ring vår svartjeneste